

τὴν ἀληθῆ φητορείαν τοῦ αἰῶνός των. Τοῦτο εἶνε ἴσως ὑπερβολὴ ἐπαίνου, ἀλλὰ χωρὶς νὰ συμμερισθῇ τις τὴν γνώμην ταύτην, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ συνταχθῇ μετὰ τῆς τοῦ αὐστηροῦ καὶ ἡκιστα ἀγαπῶντος τοὺς Ἐρημίτας de Maistre (1) διατεινομένου ὅτι ψυχρὰ μόνον συγγράμματα ἐξῆλθον τοῦ Port-Royal παγώνοντα τὸν ἀναγνώστην, πείθεται ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἀμερολήπτων κρίσεων, ὅτι ἡ ἀξία τῶν ἔργων τῶν ἐρημιτῶν ὑπῆρξε καὶ εἶνε ἀληθής, ἀλλ' ὅτι ὑπερτιμῆθη πέρα τοῦ δέοντος. Αὐτὸς ὁ Φενελὼν, λέγει πρὸς τοῦ πατάγου μεθ' οὗ ὑπεδέχετο τὸ κοινὸν καὶ τὸ ἐλάχιστον ἔργον τῶν Ἐρημιτῶν, οἵτινες κρύφα, προσθέτει, ἐχειροκροτοῦντο καὶ παρ' αὐτῶν τῶν πολιτικῶν μὴ τολμώντων τοῦτο ἐν τῷ φανερῷ. Ἀλλὰ βεβαίως ὁ Φενελὼν, δὲν ὑπενόει τὰ ἔργα τῶν κυριωτέρων συγγραφέων ὁμιλῶν οὕτω.

Κατὰ τοὺς ἡμετέρους χρόνους τὸ Port-Royal ἀνεξωπορήθη καὶ ἀνυψώθη ἡ φιλολογικὴ ἀξία τῶν Ἐρημιτῶν ὑπὸ τοῦ Sainte-Beuve καὶ τοῦ Saci, ἐνὸς τῶν ἀπογόνων τοῦ περιδοῦντος Διευθυντοῦ Saci. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν ἠθικὴν οἱ Ἐρημίται τοῦ Port-Royal περιποιούσι τιμὴν εἰς ἅπασαν τὴν ἀνθρωπότητα.

Αἰκατερίνα Ζαρκού

Σημ. Διευθ. * Ἀπόλλωνος. Ἐκφράζοντες καὶ δημοσιῶν τὰς εὐγνώμονας ἡμῶν εὐχαριστίας πρὸς τὴν εὐγενεστάτην καὶ διακεκριμένην ἐν λογίοις δεσπινίδᾳ Αἰκατερίνῃν Ζάρκου ἐπὶ τῇ πολυτίμῳ πνευματικῇ αὐτῆς συμβολῇ εὐελπιστοῦμεν ὅτι οὐ πύσσεται καὶ ἐν τῷ μέλλοντι τιμῶσα τὰς στήλας τοῦ Ἀπόλλωνος διὰ τῶν περισπουδᾶστων πνευματικῶν αὐτῆς ἔργων.

Τῷ ἐπ' ἀγαθαῖς ἐλπίσι

Προέδρῳ τῆς Ἑλλ. Κυβερνήσεως

Χ. Σ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ.

ΠΕΡΙ ΑΛΒΑΝΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΜΕΛΕΤΗ

Ἀναγνώσθεϊσα ἐν τῷ Φιλολογ. Συλλ. «Παρνασσός»

ὑπὸ Σ. ΣΟΚΟΛΗ

(Ἰατροῦ)

Τοιαύτη ἦτον ἡ κατάστασις τῶν πνευμάτων ἐν Ἡπείρῳ ὅτε ἀφίκετο ὁ Ἀβδιὸν-μπέης, ὅστις τῇ μυστικῇ συμπράξει, τῶν κυβερνητικῶν ὀργάνων, τῇ ἐνθαρρύνσει καὶ συμβουλῇ Προξένων τινῶν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ἤρχισε προσκαλῶν εἰς Ἰωάννινα τοὺς ἐγκριτοτέρους τῶν Μουσουλμάνων Ἀλβανῶν ἐκ τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν μέχρι τοῦ Ἄψου.

Οἱ ἐγκριτοὶ οὗτοι Μουσουλμάνοι Ἀλβανοί, εὐρισκόμενοι, ὡς προανέφερα, κατὰ τὴν παροιμίαν, εἰς τὸ σημεῖον, τοῦ μὴ πρὸς «βαθὺ καὶ πιστὸν ῥεύμα», παθητικῶς, ἐκόντες ἄκοντες, παρέδοντο, καὶ συνέπραττον, εἰς πάνθ' ὅσα τοῖς ὑπηγόρευεν ὁ

Ἀβδιὸν-μπέης, καὶ λέγω μετὰ θετικότητος, ὅτι ὁ Ἀλβανικὸς οὗτος Σύνδεσμος, κατὰ τύπον ἐγεννήθη καὶ ἔζησε, οὐδέποτε κατ' οὐσίαν, ὡς θέλετε πεισθῇ, ἐκ τῶν λεπτομερειῶν ἃς θέλω διηγηθῇ ὑμῖν.

Εἰς Ἰωάννινα προσεκληθῆσαν οἱ πρόκριτοι, Ἀλβανοί, κατὰ πρώτην φορὰν τὸ θέρος τοῦ 1878, καὶ ὅπου ἐτέθησαν οὗτοι. Βάσεις τοῦ Ἀλβανικοῦ τούτου Συνδέσμου καὶ τὸ πρόγραμμα αὐτοῦ ἦτο ὅτι, ἡ Ἀλβανία εἶναι μὲν ἐθνικότης, ἥτις συμφώνως τοῦ διεθνοῦς δικαίου τοῦ σημερινοῦ, καὶ συμφώνως τῶν ἐν Βερολίῳ ἀποφάσεων, αἵτινες ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὰ δίκαια τῶν Βουλγάρων, Σλαύων, καὶ Ἑλλήνων δικαίον καὶ ὀρθὸν εἶναι ἡ Εὐρώπη, νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Ἀλβανικῆς ἐθνικότητος, ὅπως σχηματίσῃ ἐν σύνολον, ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου. Ὅτι τὰ Ἰωάννινα καὶ ἡ Πρέβεζα, εἶναι ἀναπόσπαστα μέρη τῆς Ἀλβανίας. Ὅτι ἂν τῇ Ἑλλάδι παραχωρηθῇ Ἀλβανικὸς πληθυσμὸς, βεβαίως θέλει ἀπωλέσει τὴν ἐθνικότητά του, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀλβανῶν, οἵτινες ἐξελληνίσθησαν. Ὅτι ὁ Ἀλβανικὸς Σύνδεσμος, καὶ ἐπομένως ἡ Ἀλβανία θέλει ἀντιστῆναι ἐν ἀνάγκῃ καὶ διὰ τῶν ὅπλων μέχρι ἐσχάτων, ὅπως ὑπερασπίσει τὰς δικαίας ἀποκτήσεις αὐτῆς.

Τοιαῦται ἦσαν αἱ δῆθεν ληφθεῖσαι ἀποφάσεις, ἃς ἕκαστον μέλος ὤφειλεν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ διαδόσῃ καὶ ἐν ἀνάγκῃ στρατολογήσῃ καὶ ἐναντίον αὐτῆς τῆς Ὑψηλῆς Πύλης πρὸς διάσωσιν τῆς ἑαυτῶν χώρας.

Κεντρικὴ ἐπιτροπὴ δέ, ἥτις νὰ ἐνεργῇ ἐπὶ τῶν βάσεων τούτων, νὰ συνεννοῖται μετὰ τῶν προκρίτων εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας, καὶ μετὰ τοῦ Ἀλβανικοῦ Συνδέσμου τῆς Ἀνω Ἀλβανίας, διωρίσθη ἡ ἐξῆς, ὁ Ἀβδουλ-μπέης Φρασίαρος, ὁ Μουσταφᾶ-πασᾶς Βλιώρης, ὁ Μεχμέτ-βέης Βρυώνης.

Τῇ εἰσκήσει Προξένων τινῶν, ἰδίως Αὐστρίας καὶ Ἰταλίας οἵτινες παρέστησαν εἰς τοὺς ἀρχηγούς τοῦ Ἀλβανικοῦ Συνδέσμου ὅτι ὅπως αἱ εὐχαὶ τῶν τύχῳ παρὰ τῆς Εὐρώπης, εὐμενοῦς ὑποδοχῆς, καὶ ὡς βάσιμοι, δέον διὰ παντὸς μέσου, νὰ προσλάβωσιν εἰς τὸν Σύνδεσμον καὶ τοὺς χριστιανούς, οἱ πρόκριτοι τότε τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν Μουσουλμάνοι, ἐπέβληθησαν εἰς τοὺς χριστιανούς, ὅπως τοὺς ἀναγκάσωσι νὰ συμμεθέξωσι καὶ οὗτοι τοῦ ἀγῶνος ὑπὲρ Πατρίδος, λέγοντες τοῖς χριστιανοῖς, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, ἣν ἐν περιπτώσει, νὰ πολεμήσωμεν καὶ αὐτήν, ἀλλὰ πρόκειται περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας τῆς Ἀλβανίας.

Δράττομαι, Κύριοι, τῆς εὐκαιρίας ταύτης μετὰ χαρᾶς, ὅπως σᾶς καθυποβάλλω, ὑπὸ τίνος ἀκραιφνοῦς πατριωτισμοῦ φλέγεται ἡ χώρα αὕτη, ἡ ἀπὸ τοῦ Ἄψου μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, ἂν καὶ εἶχον εὐνοϊκωτάτην τὴν ἀφορμὴν, ὅλοι ἐν γένει οἱ χριστιανοί, εὐνοούμενοι καὶ μὴ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ἀπεποιήθησαν νὰ λάβωσι μέρος οἰονδῆποτε εἰς τὸν Ἀλβανικὸν Σύνδεσμον. Ἡ εὐνοϊκωτάτη ἀφορμὴ τῶν χριστιανῶν ἦτον ἡ ἀκόλουθος. Ἡ Ὑψηλὴ Πύλη διεμαρτύρετο ἐπισήμως κατὰ τοῦ Ἀλβανικοῦ συνδέσμου, ἔλεγεν, ἰδοὺ αἱ ἀποφάσεις τοῦ Βερολίνου, ποίας δυσκολίας καὶ προσκόμματα, ἀνυπερβλήτα ἀπαντῶσι. «Ὅταν ἐνδῶσω, ἔγραφεν ἡ

(1) De l'Eglise Gallicane liv. 1, ch. IV.

Ἐψηλὴ Πύλη εἰς τὴν παραχώρησιν τῆς χώρας μέχρι Καλαμῶν, θὰ ἔχω ἐμφύλιον πόλεμον μεταξύ τοῦ στρατοῦ μου καὶ τῶν Ἀλβανῶν, δὲν δύναμαι νὰ διαλύσω τὸν Ἀλβανικὸν Σύνδεσμον». Ἄρα ὤφειλε ἐπισήμως νὰ ἀντιστρατεύηται κατὰ τοῦ Ἀλβανικοῦ Συνδέσμου. Προσκαλούμενοι οἱ χριστιανοὶ εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας νὰ συμμεθέωσι, νὰ υπογράψωσι ἑγγράφα ἀφορῶντα ὑπὲρ τοῦ Συνδέσμου, ἡρνοῦντο καθαρῶς, λέγοντες, «ἡμεῖς εἴμεθα πιστοὶ ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, ὃς μᾶς διατάζει ἢ Ἀρχὴ ἢ ἐπιτόπιος, εἴμεθα ἑτοιμοὶ, νὰ συμμεθέωμεν καὶ ἐνεργήσωμεν σύμφωνα μεθ' ὑμῶν», ἀποτεινόμενοι πρὸς τοὺς ἡγέτας καὶ πράκτορας τοῦ Συνδέσμου.

Ἀριστα τοιοῦτοτρόπως, ἀπηλλάχθησαν οἱ χριστιανοί, ἵνα μὴ, ἐναντίον τῶν αἰσθημάτων των, τῆς συνειδήσεώς των, καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ των ἐνεργήσωσι. Ἀλλά, καὶ δικαιοσύνης ἕνεκεν, ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι οὐδεμίαν πίεσιν ἀληθῆ, ἢ πρὸς τὸ θεαθῆναι μετεχειρίσθησαν εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας οἱ πρόκριτοι Μουσουλμάνοι, πρὸς τοὺς χριστιανούς, διότι ὡς προεῖπον οὐδεμίαν πεποίθησιν εἶχον εἰς τὸν Ἀλβανικὸν Σύνδεσμον, ἀλλὰ φόβου ἕνεκεν πρὸς τὴν Ἐψηλὴν Πύλην, μάλιστα ἰδίως ὁμμασι βλέποντες, ἰδίως τὴν οἰκτράν οικονομικὴν κατάστασιν αὐτῆς, διὰ τοῦτο, συνεβούλευον, παρεκίνουν, ἠπείλουν μόνον τοὺς χριστιανούς συμπολίτας των. Ἐξαίρεσιν μόνον ἔκαμεν ἡ Παραμυθία, ἀλλὰ ἐνθυμειθῆτε τί εἶπον περὶ Θεσπρωτῶν ὅπου οἱ Ἀγάδες ἐκεῖ ἰδίως οἱ Προνιάτες φανατικοὶ ἐγένοντο μέχρι βίας, ὑποχρεώσαντες ἐν τῇ Αἰθούσῃ τοῦ Μητροπολίτου τοὺς χριστιανούς, νὰ υπογράψωσι, ὅτι θὰ ᾤσι μέλη τοῦ Ἀλβανικοῦ Συνδέσμου, τότε οἱ χριστιανοὶ λάθρα ἔπεμψαν εἰς Ἰωάννινα πεζοδρόμον ἑκτακτον, με δύο ἀναφοράς, μίαν πρὸς τὸν Γενικὸν Διοικητὴν, καὶ ἑτέραν πρὸς τὴν Ἀγγλικήν, Προξενικὴν Ἀρχήν, ἥτις ἀμέσως ἔσπευσε παρὰ τῷ Γεν. Διοικητῇ, ὅπως ἀπαλλάξῃ τοιαύτης πίεσεως τοὺς χριστιανούς Παραμυθίας, πράγματι τότε εὐρίσκετο ἐκεῖ εἰς τῶν προκρίτων τοῦ Συνδέσμου ἐκ Θεσπρωτίας ὁ Μαχμουτ-ἑφέντης, ὅστις δῆθεν ἀνέλαβε τὴν εὐθύνην, ν' ἀναχωρήσῃ ἀμέσως εἰς Παραμυθίαν, καὶ διαλύσῃ πᾶσαν ἐνέργειαν ἢ πίεσιν τῶν Μουσουλμάνων Ἀλβανῶν, παρὰ τοῖς χριστιανοῖς, καὶ οὕτως, ἀπηλλάγησαν οἱ χριστιανοὶ Παραμυθίας πάσης περαιτέρω ἐνοχλήσεως.

Εἰς συνεννοήσεις μόνον, καὶ ἀποφάσεις ἀνεκτελέστους περιορίζοντο ἐν Ἡπείρῳ αἱ ἐργασίαι τοῦ Συνδέσμου μέχρι τοῦ 10μβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1878, ὅτε ἐκτάκτως ἀποστέλλει ὁ Γαζὶ Μουχτάρ-πασᾶς, ὡς πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ὀθωμανικῆς, ἥτις ἐμελλε νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιτροπῆς πρὸς καθορισμὸν τῶν νέων ὁρίων. Ἀφικόμενος εἰς Πρέβεζαν ὁ Μουχτάρ-πασᾶς, ἀμέσως διέταξε τὸν Ἀλβανικὸν Σύνδεσμον, ὅπως ἀπαντῇ οἱ πρόκριτοι Ἀλβανοὶ μέχρι Ἀφίου, καὶ μετ' ἄλλων ἐγκρίτων πολιτῶν ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν, προσέλθωσι ἀθροοὶ καὶ ὡπλισμένοι εἰς Πρέβεζαν. Τὸ διάβημα τοῦτο τοῦ Μουχτάρ-πασᾶ, ἦτο κατὰ τύπον, ἄξιον λόγου, διπλωματικὸν σχέδιον, ὅπως, διὰ τῆς συρροῆς ὡπλισμένων Ἀλβανῶν ἐν Πρέβεζῃ, δικαιολογηθῇ ἀπέναντι τῶν μεγάλων Δυνάμεων, διὰ τῶν ἀντιπροσώπων των, ὅτι, ὑπὸ τοιαύτην πίε-

σιν εὐρισκόμενος ἐκ μέρους τῶν Ἀλβανῶν, καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα φοβούμενος σπουδαίας ταραχᾶς καὶ αἰματοχυσίας, δὲν θὰ δυνήθῃ νὰ συμμορφωθῇ κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ γράμμα τῆς Βερολινείου συνθήκης, τοῦ νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα σπιθαμὴν γῆς ἐκ τῆς Ἡπείρου. Τὸ σχέδιον τοῦτο, ἐχρησίμευσε τῷ Μουχτάρ-πασᾶ, καὶ ὡς ἰσχυρισμὸς ἀπέναντι τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιτροπῆς, ἀλλ' ἐκτὸς τούτου, τοῦ εὐπρεποῦς διπλωματικοῦ μέσου, κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιτροπῆς, ἀπ' εὐθείας, μετεχειρίσθη τὴν εἰρωνείαν, ἵνα μὴ εἴπω τὴν περιφρόνησιν.

Τὸ κωμικὸν μέρος ἦτο, ὅτι συμπεριέλαβε ὡς μέλος τῆς Ὀθωμανικῆς Ἐπιτροπῆς, τὸν Ἀβεδὶν-μπέη, τὸν ὡς ἠκούσατε, ἀποσταλέντα ἐπὶ τούτου ἐν Ἡπείρῳ, ἵνα σχηματίσῃ τὸν Ἀλβανικὸν Σύνδεσμον. ἦτο δὲ τὸσον ἐλλειπὴς διπλωματικῆς λεπτότητος ἢ τοιαύτη πράξις, ὥστε ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὴ πρεσβεία διὰ τῶν ἐνεργειῶν της, ἠδυνήθη ἀμέσως νὰ ἐνεργήσῃ τὴν παῦσιν τοῦ Ἀβεδιδίου, καὶ νὰ διορισθῇ ἕτερον πρόσωπον ὡς μέλος τῆς Ὀθωμανικῆς ἐπιτροπῆς, ἀλλ' ἡ τοιαύτη μεταβολὴ ἠνάγκασε τὴν Ἑλληνικὴν ἐπιτροπὴν, οὐσαν ἤδη ἐν Πρέβεζῃ, νὰ ἀναμείνῃ ἄπρακτος ἐπὶ μῆνα σχεδὸν τὴν ἔλευσιν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ἀντικαταστάτου τοῦ Ἀβεδιδίου μπέη, Κωνστὰν ἐφέντη.

Ἡ εἰρωνεία δὲ ἦτο ἡ ἐξῆς:

Ἡ Ἑλληνικὴ ἐπιτροπὴ κατὰ Ἰαννουάριον τοῦ 1879, ἀπειβιάσθη εἰς Λευκάδα, ὅθεν διὰ ξηρᾶς μετέβαινεν εἰς τὸ προσδιορισθὲν ὑπὸ τοῦ Μουχτάρ-πασᾶ χωρίον Κομπότι, ὅπου ἐμελλον νὰ συναντηθῶσιν αἱ δύο ἐπιτροπαί, ἵνα ἐπιληφθῶσι τοῦ ἔργου των. Ἡ ἐπιτροπὴ ἡ ἑλληνικὴ ἀφίχθεῖσα εἰς Βόνιτσαν, εἰδοποιήθη παρὰ τοῦ ἐν Πρέβεζῃ Μουχτάρ-πασᾶ, ἵνα ἔλθῃ εἰς Πρέβεζαν, ἐνθα ἀνετώτερον, ἤθελον δυνήθῃ νὰ ἐργασθῶσι. Ἡ ἑλληνικὴ ἐπιτροπὴ, ἀπεδέξατο εὐχαρίστως τὴν πρότασιν, ἐπὶ τῷ ὄρῳ, τὸ ἀτμόπλοιον «Ἀμφιτρίτη», ἀφῆθ' ἐλεύθερον νὰ εἰσέλθῃ ἐν Πρέβεζῃ, ἵνα τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἡ ἀκολουθία των, συγκείμενα εἰς εἴκοσι πρόσωπα, δυνήθωσι νὰ κατοικήσωσι ἀνέτως ἐν αὐτῇ.

Οὕτω ἡ ἑλληνικὴ ἐπιτροπὴ ἐκ Βονίτσας, ἀφίκετο εἰς Πρέβεζαν, ἀλλ' ἡ «Ἀμφιτρίτη» πλεύσασα ἐκ Λευκάδος ὅπως εἰσέλθῃ διὰ τοῦ στενοῦ στομίου τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου ἐν Πρέβεζῃ, οὐ μόνον ἠμποδίσθη, τοῦ νὰ εἰσέλθῃ, ἀλλὰ καὶ ἐπυροβολήθη ἄνευ σφαίρας. Προφασισζομένου τοῦ φρουράρχου, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Μουχτάρ-πασᾶ, διότι ἀπατεῖτο, φερμάνιον ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὥς οὐ μένει ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ κόλπῳ τὸ ἕτερον πολεμικὸν ἑλληνικὸν πλοῖον, ὅπερ συνήθως μένει συμφώνως τῆς συνθήκης μεταξύ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας. ἥτις ὁρίζει ἐν μόνον πλοῖον ὅπως εἰσέλθῃ μετὰ δέκα ἡμέρας ἀποστέλλει τὸ φερμάνιον, καὶ εἰσῆλθεν ἡ «Ἀμφιτρίτη», ἀλλὰ ἀδίκως, καὶ ἄνευ σκοποῦ ὑπέφερεν ἡ ἑλληνικὴ ἐπιτροπὴ στενοχωρηθεῖσα, ἐπὶ δέκα ἡμέρας.

Ἡ πράξις αὕτη τοῦ Μουχτάρ-πασᾶ, ἐξόχου ἀνδρὸς Ὀθωμανοῦ, στρατάρχου, φέροντος καὶ δικαίως τὸν τίτλον «Γαζὶ» νικητοῦ διὰ τὰς ἐν Μαυροβουνίῳ, καὶ Ἀσίᾳ κατὰ τῶν πολέ-

μίων επιτυχείς στρατιωτικές πράξεις του, μάλλον νομίζω, προσβάλλει αὐτόν, ὅστις ἐξ ὑψηλῆς περικωπῆς, ὑπέπεσεν εἰς ἀνοικείας αὐτῷ πράξεις.

Διηγούμενος, ὑμῖν, Κύριοι, ταῦτα, προτίθεμαι σύναμα νὰ κεντήσω καὶ τὴν ναρκωθεῖσαν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν μας, καθότι ἡ πρὸς τὴν ἐλληνικὴν ἐπιτροπὴν, συμπεριφορὰ αὕτη ἀντενακλάτο εἰς τὸ ἔθνος. Καὶ δυστυχῶς, δὲν εἶναι αὕτη, ἡ μόνη, καὶ πρώτη ἐθνικὴ προσβολή. Ἀπὸ εἰκοσαετίας ἔχομεν τὴν τοῦ Χοβάρτ-πασᾶ τὸ 1869 ἐπὶ τῶν Κρητικῶν, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ ὕβρει περιορίσθημεν ἐπὶ ἐφημερίδων νὰ γράφωμεν. Μέμνησο

Χοβάρτ. Τὰ δὲ περὶ ἐθνικοῦ στόλου γραφέντα ἔμειναν λόγια ἐπὶ τοῦ χάρτου. Μετὰ δεκαετίαν ἔχομεν τὰς περιφρονήσεις τῆς Τουρκίας, ὡς πρὸς τὸ ὁροθετικὸν ζήτημα. Μετὰ δύο ἔτη ὑπέστημεν, τὴν ἀπώλειαν τῶν Ἰωαννίνων καὶ δὲν ἐννοῶ μόνον τὴν χώραν, τῆς Ἡπείρου, ἢ τὴν ἀξίαν αὐτῆς ὡς ἐλληνικὴν ἐπαρχίαν, ἀλλὰ τὸ γόητρον καὶ τὴν ἐπιρροήν, ἰδίως ἣν ἀπῆλθον καὶ ἀπαιτοῦσι τὰ ὕψιστα ἐθνικά μας συμφέροντα, ἵνα ἐξασκήσωμεν αὐτὰ ἐπὶ τῆς Ἀλβανίας, διὰ τῆς καταλήψεως τῶν Ἰωαννίνων, ὅπως ἐπροσδιόρισε αὐτὰ ἡ Βερολίνεος Συνδιάσκεψις τοῦ 1881. (ἀκολουθεῖ)

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Κ. ΣΤΡΑΤΟΥΔΑΚΗ

πολυκλαύστῳ μοι φίλῳ

ΕΠΙΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ

Παρῆλθεν ἔτος θλιβερόν, ἀφ' οὗ σκληρῶς ἡ μοῖρα
Ἀπέκοψεν ἀνηλεῆς τοῦ βίου σου τὸ νῆμα,
Κ' εἰσέγησε διὰ παντός ἡ εὐμωλὸς σου λύρα,
Ταφεῖσα ὑπὸ ζοφερόν καὶ ἀραχνῶδες μνῆμα.

Φεῦ...! ὡς διάτωρ ἔδυσεν ὁ τηλαυγὴς ἀστὴρ σου,
Καὶ εἰς τὸ χῶμα ἔκλινες ὡς μαραμένος κῆρος,
Ἐσβέσθη ἀπογεφρωθὲν τὸ ἐμπνευσμένον πῦρ σου,
Καὶ ἡ ἡχώ τῶν (στόνων) σου πικρῶς ἔγινε θρήνον....

Ἰδοὺ ὡς νύμφη, διαρθῆς ἡ ἄνοιξις προσβάλλει.
Καὶ ἄρωμα τρισάριον, θυμῆρες διαπνέει,
Τῶν ἀηδόνων ὁ χορὸς ἐπὶ τῶν κλάδων ψάλλει,
Καὶ μὲ τὸ ἄσμα του αὐτὸ τὴν στέρησίν σου κλαίει.

Τῆς Ἰδης σου αἱ κορυφαί, καὶ οἱ βράχοι τοῦ Σελήνου,
Τὸν ψάλτην καὶ πολεμιστὴν, συγκλαίοντες βοῶσιν,....
Καὶ οἱ φίλοι σου ἐνούμενοι εἰς τὴν βοήν τοῦ θρήνου,
Τὸ μνῆμά σου μὲ ἀφθονα νεκράνθεμα στολίζουν—
Ἐν Πειραιεῖ, Μάϊον 1884.